

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

Türkiye - Kazakistan Stratejik Diyalogu

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Kazakistan)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzden fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Kazakistan ise 20 milyona yaklaşan nüfusu, 2.725 milyon kilometrekarelik yüzölçümü, zengin yerüstü ve yeraltı kaynakları, Çin ve Güney Asya ile Rusya Federasyonu arasındaki önemli coğrafi konumu ve kayda değer ekonomik potansiyeli ile dünyanın dikkatini üzerine çekmektedir. BM, İİT, AGİT, ŞİÖ, BDT, Avrasya Ekonomi Topluluğu, Ortak Güvenlik Anlaşması Örgütü, CICA, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi gibi pek çok bölgesel ve uluslararası örgütün üyesi olan Kazakistan, 21. yüzyılın bölgesel güç adaylarından biridir ve yakın gelecekte de öneminin artarak devam etmesi öngörülmektedir.

Türkiye, Kazakistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülkedir. İki ülke arasındaki ortak tarihî, kültürel ve manevi bağlar, ilişkilerin süratle geliştirilmesine temel teşkil etmiştir. Bağımsızlığını kazanmasının ardından Kazakistan ile imzalanan çok sayıda anlaşma ve protokol ile farklı alanlardaki ilişkilerin ve işbirliğinin esasları düzenlenmiştir. İki Ülke arasındaki siyasi ilişkilerin ulaştığı düzeye paralel olarak Kazakistan, Türkiye'nin Bölge'deki en önemli siyasi ve ekonomik ortaklarından biri olmuş, Ekim 2009'da imzalanan Stratejik Ortaklık Anlaşması ve Mayıs 2012'de kurulan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) ile ilişkiler yeni bir boyuta taşınmıştır.

İki ülkenin bölgesel ve uluslararası plandaki işbirliği hızla gelişmektedir. Türkiye ve Kazakistan'ın Avrasya coğrafyasında barış ve istikrarın tesisi yönünde sürdürmekte oldukları işbirliğinin somut bir sonucu olarak iki ülke öncülüğünde Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi kurumsallaştırılmış; bu çerçevede Kazakistan, Türk Konseyi'nin ve TÜRKPA'nın kuruluşunda Türkiye ile birlikte çok önemli rol oynamıştır. Kazakistan Türk Konseyi bünyesinde kurulan Uluslararası Türk Akademisi'ne de ev sahipliği yapmaktadır.

Türkiye - Kazakistan ikili ticaretinde, 2019 yılında ticaret hacmi 3,994 milyar dolar, ticaret açığı ise Kazakistan lehine 2,104 milyar dolar civarı olmuştur. Türkiye'nin Kazakistan'a ihraç ettiği başlıca ürünler; prefabrik yapılar, mücevherci eşyası ve aksamı, tohum, hububat ve kurubaklagildir. Kazakistan'ın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; rafine edilmiş bakır, işlenmemiş çinko, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlardır. Ticaret hacminin 10 milyar dolara yükseltilmesi iki ülke için de ortak hedeftir.

Türk girişimciler Kazakistan'da özellikle gıda, ilaç-kimya sanayi, inşaat, otelcilik ve imalat sektörlerinde oldukça aktiflerdir. Kazakistan'daki Türk inşaat şirketleri yaklaşık 25 milyar dolarlık 500'e yakın proje tamamlamıştır. Kazakistan'da 500'ün üzerinde Türk - Kazak ortak sermayeli işletme faaliyette olup, %100 Türk sermayeli şirketlerin sayısı 200 civarındadır. Kazak firmalarının da son yıllarda Türkiye'de başta petrol ve turizm sektörlerinde yaptıkları yatırımları 500 milyon dolara ulaştırmıştır. Türkiye'de 200'e yakın Kazak sermayeli şirket mevcuttur.

Türkiye - Kazakistan ilişkilerinin önündeki zihinsel eşik, "sektörel ve finansal" derinleşmedir. Bu bağlamda ekonomi ve güvenlik ilişkilerinin geliştirilmesi diğer alanlardaki ilişkilerin derinleşmesi için temel oluşturacaktır.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Türk girişimciler için Kazakistan'da komünikasyon/telekomünikasyon, altyapı (limanlar, havalimanları, demiryolları vb.), katma değerli tekstil ve ihracat bazlı sanayi, hizmet sektörü (ulaşım, belediye hizmetleri, iş/ticaret merkezleri, vb.), tarıma dayalı sanayi kolları (agro-food) gibi alanlarda yatırım; ahşap demonte mobilya, tarımsal uygulamalar, araç yedek parçaları, klima, buzdolabı, televizyon, pvc boru, tekstil makineleri, yazılım, ayakkabı, turizm gibi alanlarda ise ortaklık imkanları bulunmaktadır. Ekonomik etkileşimin hızlanması için taşımacılık, bankacılık, kota uygulamaları ve tarife dışı engeller gibi konularda ortaya çıkan sorunların giderilmesi gerekmektedir.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen Dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Kazakistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir.

İki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Kazakistan Stratejik Diyalogu** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Orta Asya, Orta Doğu: Türkiye - Kazakistan

Avrasya, Asya'da Entegrasyon: Türkiye - Kazakistan

Türk Konseyi'nde Yeni Ufuklar ve İnşa

Enerji Güvenliği, Arz Politikaları ve Fırsatlar

Ekonomik İşbirliği

Güvenlik Savunma, Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

Ulaşım, Lojistik, Bankacılık

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkânları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm
İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Kazakistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Kazakistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen bölge ve yerel aktörlerden oluşan ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir "Türkiye - Kazakistan Akil Kişiler Kurulu" oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalışmaları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Briefing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar